

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Gelis 05.11.2022
Published /Yayınlanma 30.12.2022
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Baş, H. & Altan, E. (2022). Eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalara ilişkin bir içerik analizi (2011-2021). *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 9(90), 2605-2614.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.3373>

• **Hasan BAŞ**
<https://orcid.org/0000-0002-9793-4197>
Milli Eğitim Bakanlığı, Denizli / TÜRKİYE

• **Ercan ALTAN**
<https://orcid.org/0000-0003-1015-9683>
Milli Eğitim Bakanlığı, Denizli / TÜRKİYE

EĞİTİM ÖRGÜTLERİNDE YÖNETİŞİM KONU ALANINDA YAYINLANAN BİLİMSEL ARAŞTIRMALARA İLİŞKİN BİR İÇERİK ANALİZİ (2011-2021)

A CONTENT ANALYSIS OF SCIENTIFIC RESEARCH ON GOVERNANCE IN EDUCATIONAL ORGANIZATIONS (2011-2021)

ÖZET

Araştırmanın amacı; Türkiye’de 2012-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalara ilişkin bir içerik analizi yapmak ve yapısal açıdan inceleyerek bir alan yazın taraması yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda incelenen bilimsel araştırmaların; yayımlandıkları tür, yayımlandıkları yıl, örnekleme alma yöntemi, örneklem büyüklüğü, desen ve yöntemleri, veri toplama araçları ile veri analizi yöntemlerinin dağılımları analiz edilerek bulgulara ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlara göre; eğitim örgütlerinde yönetim konu alanı, daha çok araştırma tezlerinde ele alınmaktadır. Araştırmalar en fazla 2021 yılında yayınlanmıştır. Araştırmalarda örneklem alma yöntemi olarak en çok basit seçkisiz örneklem alma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmalardaki örneklem sayısı 300-400 kişi arasında belirlenmiştir. Araştırmalar çoğunlukla nicel desende yürütülmüştür. Araştırmalarda veriler çoğunlukla ölçek yöntemiyle toplanmıştır. Araştırmalarda veri analizi yöntemi olarak en çok varyans analizi yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetişim, okul yönetimi, okul yönetişimi, katılımçılık, eşitlik.

ABSTRACT

The purpose of this research; To make a content analysis of the scientific research published in the field of governance in educational organizations in Turkey between 2012-2022 and to review the literature by examining it from a structural point of view. Scientific research was examined for this purpose; The findings were obtained by analyzing the type of publication, year of publication, sampling method, sample size, patterns and methods, distribution of data collection tools and data analysis methods.

According to the results obtained from the findings; The subject area of governance in educational organizations is mostly discussed in research theses. Studies were published in 2021 at most. The simplest random sampling method was used as the sampling method in the studies. The number of samples in the research was determined between 300-400 people. Studies were mostly carried out in quantitative design. The data in the studies were mostly collected by the scale method. As a data analysis method in the research, the variance analysis method was mostly used.

Keywords: Governance, school management, school administrations, participation, equality.

1. GİRİŞ

Eğitim yönetimi alanı, dünyadaki küreselleşmenin etkisiyle iktisat, siyaset ve sosyal alanlardaki değişimlerden etkilenmektedir. Dünyadaki yönetim söylemi eğitim yönetimine entegre olmasıyla birlikte okul uygulamalarında yerini almıştır. Bu süreç içerisinde okul yönetimindeki iletişim ve denetim unsurları diğer paydaşların da katılımıyla birlikte daha yoğun olarak sürdürülmeye başlanmıştır (Gündüz ve Balyer, 2013). Okul yönetiminin dışında kalan paydaşlar, yönetim uygulamalarıyla birlikte okulda alınan kararları uygulayan olmaktan çıkarak karar alma süreçlerinde

daha fazla rol almaya başlamışlardır. Bu bağlamda okul müdürü, karar alma süreçlerinde yetkilerini ve sorumluluklarını diğer paydaşlarla paylaşmaktadır. Bu şekilde uygulanan yönetsel uygulamalar ile yönetim sürecindeki yapılması muhtemel olan hataların erkenden fark edilerek düzeltilmesi ve yaşanabilecek olumsuzlukların önüne geçilebilmesi sağlanmaya da çalışılmıştır (Backmen ve Trafford, 2007).

Türkiye’de de geleneksel yönetim anlayışından çağdaş yönetim yaklaşımına geçilmeye başlanmış ve eğitimdeki bazı reform hareketleriyle eğitim yönetiminde birtakım değişimler yaşanmaya başlamıştır (Sever, Baldan, Hamzaj, Tuğlu ve Kabaoğlu, 2018). Eğitim alanında yönetişime geçiş sürecindeki reformlar; okul aile birliklerinin kurulması ve desteklenmesi, e-devlet uygulamalarının oluşturulması ve yaygınlaştırılması, stratejik plan ve toplam kalite yönetimi çalışmalarına önem verilmesi ve seçmeli ders sisteminin geliştirilmesi şeklinde sıralanmaktadır (Biçer, 2006).

Bu araştırma ile eğitim örgütlerindeki yönetişimin nasıl ele alındığını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu amaçla, yönetişim alanında yayınlanan akademik araştırmalardaki eğilimlerin bilinmesi, çalışmanın hareket noktasını oluşturmuştur. Yönetişim alanındaki bilimsel çalışmaları anlayarak, yapılacak olan çözümlenmelerle bu alandaki güncel eğilimleri ortaya çıkarmak, hangi konu alanlarının ne sıklıkla çalışıldığını ve doygunluk yarattığını öğrenmek ve ne tür yeni araştırmalara gereksinim duyulduğunu belirlemek eğitimdeki yönetim alanına nitelik kazandıracaktır.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

2.1. Okul Yönetimi

Okul yönetimi; sınırları eğitim sistemi tarafından belirlenen, bunun yanında örgütsel yapının ve hedeflerin çerçevesinin çizildiği ve hedeflerin okul gibi sınırlı bir alanda uygulandığı yönetim alanıdır (Çelikten, 2001). Eğitimde uygulanan yönetim işinin, eğitime uygulanması eğitim yönetimi kavramını oluştururken, okullara uygulanmasıyla okul yönetimi kavramı oluşmaktadır (Bursalıoğlu, 2010). Yönetimle ilgili olan bu kavramların temsil ettikleri alanlar ve ilgilendikleri sorun alanları, her ne kadar birbiriyle ilişkili olsa da birbirinden ayrıldıkları noktalar da mevcuttur. Eğitim yönetimi, eğitim sisteminin genelini ilgilendiren sorunlarla uğraşırken; okul yönetimi, okullarda oluşan sorunlar ile ilgilenmektedir. Diğer bir ifade ile eğitim yönetimi, eğitimi makro düzeyde ele alırken; okul yönetimi, eğitime mikro düzeyde bir bakış açısıyla yaklaşmaktadır (Erdoğan, 2000). Dolayısıyla okul yönetimi; eğitimle ilgili politikaların, kararların ve hedeflerin uygulandığı sınırlı bir alan olarak nitelendirilebilir.

Okul yönetimi işini, okul yöneticileri üstlenmektedir. Yöneticiler, okullarındaki insan ve madde kaynaklarının koordinasyonunda, karar almada ve alınan kararları uygulamada yönetimin teorik ve teknik uygulamaları ile ve ilkelerinden yararlanırlar (Kaya, 1999). Nitekim eğitim sistemi alanında meydana gelen bu değişikliklerin uygulama alanı okullar olduğu için yöneticiler, bu değişiklikleri başarılı bir şekilde okullarına uyarlayarak insan kaynaklarını bu değişikliklere yönetimin imkanlarından faydalanarak inandırırırlar (Çelikten, 2001). Ancak bu durumun oluşabilmesi için yöneticilerin, okul yönetiminde etkililiği sağlaması ve personelini bu duruma iyi bir şekilde hazırlaması gerekmektedir (Çalık ve Şehitoğlu, 2006).

2.2. Yönetişim

Yönetişim kavramı, literatüre ve yönetim alanına yeni giren bir kavram olduğu söylenebilir. Kavramı 1989 yılında ilk kez kullanan Dünya Bankası, bu kavramı kamu yönetimi alanına entegre etmiş ve 1990 yılından sonra da diğer alanlarda popülerliği artan bir kavram haline gelmiştir (Özden, 2013). Nitekim yönetişim; İngilizcede “yönetim ve denetim (governance)”; Yunancada “dümen tutmak (kubernan)”; Latince, “kural koymak, yönetmek ve kılavuzluk yapmak (gubernance)” anlamlarına gelmektedir (Bayramoğlu, 2018). Yönetim, kamu kurum ve kuruluşlarının sahip olduğu yasal bir kuvvet olarak tanımlanırken; yönetişim, güncel bir yönetim prosesi gündeme getirerek örgütlerin nasıl idare edileceğine atıf yaparak yönetimdeki değişmeyi ifade etmektedir (Akın, 2008). Yönetişim, Dünya Bankası uzmanları tarafından; “Ülkelerin güçlerini ve yetkinliklerini kullanırken kullandıkları üslup.”, diğer bir tanımlamada ise “Bireylerin iş, eylem, karar ve uygulamalarda, doğrudan veya dolaylı olarak etkilendikleri yüksek katılımlı bir yönetim süreci.” olarak ifade edilmiştir (Gündoğan, 2007).

Bilim insanları ve tüm disiplinler, yönetişimi kendi alanlarında tanımlayarak farklı bakış açılarıyla yaklaştıklarından ortak bir tanımlama yapılamamıştır (Yüksel, 2000). Örneğin devlet yönetimi alanında yönetişim; yönetimde sadece devlet otoritesinin ve yaptırımlarının olmadığı (Stoker, 1998);

tek yönlü yönetim uygulamalarının yerine çok yönlü etkileşimleri içine aldığı (Jessop, 1995); devletlerin yönetim süreçlerine toplumdaki bütün aktörleri yönlendirerek yetkilendirdiği (Tekeli, 1999); devletlerin kürek çekmek yerine, dümen tutarak yönetimi ön gördüğü (Osborne ve Gaebler, 1999); yönetimde merkezîyetçilikten uzaklaşarak yerel yöneticiliğe önem verilen (Gündoğan, 2010) bir yönetim modeli olarak ifade edilmiştir.

Toplumsal ve kurumsal yönetim alanında yönetim kavramına yine farklı bakış açılarıyla yaklaşılmıştır (Atay ve Kalfa, 2008). Bu alanlarda yönetim kavramı; toplumsal ve siyasal alanlardaki aktör ve yöneticiler tarafından ilgili sektörlerin yönlendirilmesi ve denetlenmesi için uygulanan faaliyetlerin tamamı (Jan Kooiman, 1993); toplumsal yönelim için yönetmek, birlikte karar almak ve kamuya özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının iş birliğini sağlayan yönetim süreçleri (Rhodes, 1997) ve sosyo-ekonomik sorunlarla başa çıkma konusundaki yönetsel bağlılık (Stoker, 1998) şeklinde ifade edilmiştir.

Yönetişim türlerinde, küresel yönetim, kurumsal yönetim (kamu yönetimi) ve iyi yönetim olmak üzere üçlü bir sınıflandırma temel alınmıştır. Yönetişim İlkeleri ise cevap verilebilirlik, katılımcılık, hukukun üstünlüğü, saydamlık ve eşitlik ilkeleri temel olarak benimsenmiştir (Aktan ve Çoban, 2006).

2.3. Okullarda Yönetişim

Okullarda mevzuatlar, öğretim programları, öğrencilerin sosyal gelişimi, maddi kaynakların bilinçli kullanımı, insan kaynaklarının koordinasyonu ve rekabetçi bir sistemin oluşturulabilmesi ve devamının sağlanması gibi nedenler okullarda yönetimi zorunlu hale getirmektedir. Ayrıca yönetim anlayışı okulla birleştirilirse, insan haklarının değerleri güçlenebilir ve eğitim sistemleri başarıya ulaşabilir (Backmen ve Trafford, 2007) görüşü de mevcuttur.

Okullarda yönetime olumlu bakış açısından değerlendirenler bazı göstergelere değinmişlerdir. Okullardaki yönetim için olumlu bakış gösterge alanları; liderlik ve kamu önünde hesap verebilirlik (Eryılmaz ve Biricikoğlu, 2011); değer merkezli eğitim (Milli Eğitim Bakanlığı, 2004); iş birliği ve iletişim (Bolat, 1996); öğrenci disiplini (Kayabaşı ve Cemaloğlu, 2007) şeklindedir. Bu kilit göstergeler okullarda alınan kararların şeffaflıkla uygulandığını, denetimde adaletin sağlandığını, yöneticilerin görev ve sorumlulukları yerine getirdiğini, yalnızca ast üst ilişkisinin olmayıp çok yönlü iletişim yollarının açık olduğunu ve nitelikli eğitim faaliyetlerinin yapıldığını gösterir (Yüner ve Burgaz, 2019). Okul yönetimi, okullara verimliliği, rekabeti, girişimciliği ve iş birliğini geliştirerek yarar sağlar (Malkoç, 2006). Yine okul yönetimi; disiplini olumlu yönde geliştirmede, kararlara katılımın sağlanmasında, personele sorumluluk kazandırılmasında, öğrencilerde motivasyonu ve başarıyı sağlamada, velilerin okulları değerlendirebilmesinde, rekabet ortamlarının oluşmasında ve demokrasinin sürdürülebilir bir yapıya ulaşmasında oldukça yararlıdır (Backmen ve Trafford, 2007) denilmektedir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın amacı, 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan makale ve tezlere ilişkin bir içerik analizi yapmak ve yapısal açıdan inceleyerek bir alanyazın taraması yapmaktır. Araştırmanın amacı doğrultusunda bu araştırma nitel desende yürütülmüştür. Nitel araştırma; görüşme, gözlem ve belge analizi gibi veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma modelidir (Ergün, 2005). Bu bağlamda nitel araştırma; kuram oluşturmanın temel alındığı bir anlayış ile sosyal olguların bağlı bulunduğu çevre içerisinde araştırma yapma ve anlam vermeyi ön plana çıkaran bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Nitel bir yöntemin benimsendiği bu çalışmada, doküman analizi tekniğinden faydalanılmıştır. Forster'e (1995) göre doküman analizi; dokümanlara ulaşma, orijinalliğini kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme, veriyi kullanma aşamalarına göre yapılır. Doküman analizi gözden geçirme (yüzeysel inceleme), okuma (ayrıntılı inceleme) ve yorumlamayı içerir (akt. Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini; eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalar oluşturmaktadır. Örneklemi ise, 2011-2021 yılları arasında yapılmış olan ve Google akademik, Dergipark ve Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın veri tabanında eğitim öğretim konu alanında yayınlanan 15 tez ve 10 makale olmak üzere toplam 25 çalışma oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, tez inceleme formu aracıyla elde edilmiştir. Tez inceleme formu araştırmacı tarafından Excel tablosu oluşturularak bölümlerin kodlandığı 6 alandan oluşturulmuştur. Tez inceleme formu araştırmanın alt problemlerinin kapsamında elde edilmek istenen bölümle göre geliştirilmiştir. Bu bölümler araştırmanın alt problemleriyle eşleştirilmiştir. Buna göre tez inceleme formunda sırasıyla; araştırmaların yayımlandıkları tür, yayımlandıkları yıl, örnekleme yöntemi ve örneklem büyüklüğü, desen ve yöntemleri, veri toplama araçları ve veri analizi teknikleri bölümleri yer almaktadır.

3.4. Verilerin Toplanma Süreci

Araştırma için gereksinim duyulan veriler, araştırmacı tarafından Türkiye'de yapılmış araştırmaların Google akademik, Dergipark ve Yüksek Öğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı veri tabanında anahtar kavram olan "eğitimde yönetim" kelimesi, veri tabanına girilerek eğitim öğretim alanında tarama yapılmıştır. Bu doğrultuda 2011-2021 yılları arasında yapılan ve araştırmanın sınırlılıklarında belirtilen tanımlara uyan 25 çalışmaya ulaşılmıştır. Erişimi engelli olan çalışmalar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Erişim izni olan ve eğitim örgütlerinde yönetim ile ilgili eğitim öğretim konu alanında yayınlanan lisansüstü tezler öncelikle bilgisayar ortamına indirilerek kaydedilmiştir. Daha sonra, bilgisayar ortamına aktarılan her araştırma için, tez inceleme formunda yer alan ilgili bölümler kodlanmıştır. Elde edilen veriler araştırmanın bulgular bölümünde raporlaştırılarak yorumlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri, nitel araştırma tekniklerinden doküman incelemeye dayalı olarak içerik analizleri yapılmıştır. İçerik analizinin asıl amacı, ulaşılan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşabilmektir. Ulaşılan verilerin, içerik analizi yapılırken derinlemesine bir işleme sokulur ve yeni kodlar-kavramlar oluşturulur. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Tez inceleme formuyla derlenen veriler, sayısal verilere dönüştürülmüştür. Tez inceleme formunun bölümlerinden ulaşılan veriler, araştırmanın bulgular bölümünde tablolar şeklinde gösterilmiştir. Tablolarda verilerin dağılımları hesaplanmış ve raporlanmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Birinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi kapsamında; Türkiye'de 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, yayımlandıkları türe göre (derleme, araştırma tezi) dağılımları incelenmiştir. Elde edilen verilere ilişkin dağılım Tablo 4.1.'de gösterilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaların Yayımlandıkları Türe Göre Dağılımları

Tür	Frekans (f)	Yüzdeler (%)
Araştırma Tezi	15	60
Derleme	10	40
Toplam	25	100

Tablo 4.1.'e göre 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, yayımlandıkları türe göre dağılımı incelendiğinde, 15 araştırmanın araştırma tezi türünde (%60), 10 araştırmanın ise derleme türünde (%40) yayımlandığı görülmektedir. Araştırma tezi türünde yayınlanan çalışmaların sayısı, derleme türünde yayınlanan araştırmaların sayısına göre daha yüksektir.

4.2. İkinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında; Türkiye’de 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, yıllara göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen verilere ilişkin dağılım Tablo 4.2.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.2. Araştırmaların Yayınlandıkları Yıla Göre Dağılımları

Tür	Frekans(f)	Yüzdeler (%)
2011	-	-
2012	-	-
2013	-	-
2014	1	4
2015	1	4
2016	2	8
2017	2	8
2018	2	8
2019	2	8
2020	6	24
2021	9	36
Toplam	25	100

Tablo 4.2. incelendiğinde; 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların 2014 yılından itibaren yayınlanmaya başladığı görülmektedir. İlgili alanda yayınlanan çalışmaların en fazla 9 çalışmayla 2021 yılında (%36) yayınlandığı görülmektedir. 2021 yılını 6 çalışmayla (%24) 2020 yılı takip etmektedir. 2016-2017-2018 ve 2019 yıllarında 2’şer çalışma yapılmıştır. 2014 ve 2015 yıllarında ise 1’er çalışma yayınlanmıştır. Son yıllarda yayınlanan çalışma sayısında ciddi bir artış gözlemlenmektedir.

4.3. Üçüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi kapsamında Türkiye’de 2012-2022 yılları arasında Türkiye’de eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, örneklem yöntemi ve örneklem büyüklüğü dağılımları incelenmiştir. Örneklem alma yöntemine ilişkin elde edilen verilere ilişkin dağılım Tablo 4.3.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.3. Araştırmaların Örneklem Alma Yöntemine Göre Dağılımı

Örneklem Yöntemi	Frekans(f)	Yüzdeler (%)
Basit Seçkisiz Örneklem	16	64
Kolay Ulaşılabilir Örneklem	6	24
Doğrudan Sayım	2	8
Belirtilmemiş	1	4
Toplam	25	100

Tablo 4.3. incelendiğinde; 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda, 3 farklı örneklem alma yönteminin kullanıldığı görülmektedir. Araştırmalarda en fazla kullanılan örneklem yaklaşımının, basit seçkisiz örnekleme (f=16 %64) yöntemi olduğu anlaşılmaktadır. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi 6 araştırmada (%24) kullanılmıştır. 2 araştırmada (%8) doğrudan sayım yöntemine başvurulmuştur. 1 araştırmada ise örnekleme yöntemine ilişkin bir bulguya rastlanmamıştır.

Araştırmalardaki örneklem büyüklüğüne ilişkin elde edilen verilere ilişkin dağılım Tablo 4.4.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.4. Araştırmaların Örneklem Büyüklüğüne Göre Dağılımı

Örneklem Büyüklüğü (Kişi Sayısı)	Frekans(f)	Yüzdeler (%)
0-100	2	8
100-200	6	24
200-300	4	16
300-400	8	32
500 ve üzeri	5	20
Toplam	25	100

Tablo 4.4. incelendiğinde; 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalardan, en fazla 8 çalışmada (%32) 300-400 arası kişiden oluşan örneklem grubuyla çalışıldığı görülmektedir. İkinci sırada ise 6 çalışmayla (%24) 100-200 arası kişiden oluşan örneklem grubuyla çalışılmıştır. En az 2 çalışmada 0-100 arası kişiden oluşan örneklem büyüklüğüne rastlanırken 500 ve üzeri örneklem sayısına sahip araştırma sayısı 5’tir (%20).

4.4. Dördüncü Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi kapsamında Türkiye’de 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, desen ve yöntemlerine göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen verilere ilişkin dağılım Tablo 4.5.’te gösterilmiştir.

Tablo 4.5. Araştırmaların Yöntemlerine/Desenlerine Göre Dağılımları

Araştırma Yöntemi/Deseni	Frekans(f)	Yüzdeler (%)
Nitel Yöntem	22	88
Nitel Yöntem	-	-
Karma Yöntem	3	12
Toplam	25	100

Tablo 4.5.’e göre 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalardan araştırma yöntemi/deseni dağılımı incelendiğinde, araştırmalarda en fazla nicel yöntemin (f=22 %88) tercih edildiği görülmektedir. 3 çalışma karma yöntemle (%12) yapılmıştır. Nitel yöntemle ilgili herhangi bir bulguya rastlanmamıştır.

4.5. Beşinci Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi kapsamında Türkiye’de 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmaların, veri toplama araçlarının dağılımları incelenmiştir. Elde edilen verilere ilişkin dağılım Tablo 4.6.’da gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Araştırmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımları

Veri Toplama Araçları	Frekans(f)	Yüzdeler (%)
Ölçek	22	88
Görüşme Formu	-	-
Ölçek+Görüşme Formu	3	12
Toplam	25	100

Tablo 4.6.’ya göre 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda çoğunlukla ölçekle veri toplama yönteminin (f=22 %88) kullanıldığı görülmektedir. Hem ölçek hem de görüşme formu kullanılan çalışma sayısı 3’tür. Sadece görüşme formunun kullanıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır.

4.6. Altıncı Alt Probleme Yönelik Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi kapsamında Türkiye’de 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda kullanılan veri analiz tekniklerine ilişkin dağılımlar incelenmiştir. Elde edilen verilere ilişkin dağılım Tablo 4.7.’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7. Araştırmaların Analiz Yöntemlerine Göre Dağılımları

Veri Analiz Teknikleri	Frekans(f)	Yüzdeler (%)
Varyans Analizi	9	36
Açıklayıcı Faktör Analizi	6	24
Anova	5	20
Korelasyon Analizi	3	12
Varyans+İçerik Analizi	2	8
Toplam	25	100

Tablo 4.7. incelendiğinde 2011-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalarda en fazla veri analiz yöntemi olarak varyans analizi (f=9 %36) yöntemi kullanılmıştır. Açıklayıcı Faktör Analizi (%24) 6 çalışmada, Anova (%20) 4 çalışmada ve Korelasyon Analizi (%12) 3 çalışmada veri analiz yöntemi olarak tercih edilmiştir. Hem varyans hem de içerik analizini kullanan çalışma sayısı (%8) 2’dir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı; Türkiye’de 2012-2021 yılları arasında eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan bilimsel araştırmalara ilişkin bir içerik analizi yapmak ve yapısal açıdan inceleyerek bir alanyazın taraması yapmaktır. Bu amaç doğrultusunda incelenen bilimsel araştırmaların; yayımlandıkları tür, yayımlandıkları yıl, örnekleme alma yöntemi, örneklem büyüklüğü, desen ve yöntemleri, veri toplama araçları ile veri analiz yöntemlerinin dağılımları analiz edilerek bulgulara ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulardan ulaşılan sonuçlara göre;

- Eğitim örgütlerinde yönetim konu alanı, daha çok araştırma tezlerinde ele alınmaktadır.
- Araştırmalar en fazla 2021 yılında yayınlanmıştır.
- Araştırmalarda örneklem alma yöntemi olarak en çok basit seçkisiz örneklem alma yöntemi kullanılmıştır.
- Araştırmalardaki örneklem sayısı 300-400 kişi arasında belirlenmiştir.
- Araştırmalar çoğunlukla nicel desende yürütülmüştür.
- Araştırmalarda veriler çoğunlukla ölçek yöntemiyle toplanmıştır.
- Araştırmalarda veri analizi yöntemi olarak en çok varyans analizi yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; her alt probleme ilişkin bir sonuca ulaşıldığı görülmektedir. Araştırmanın sonuçları, incelenen araştırmalardaki eğilimleri ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçlarının somut verilere dayandırıldığı görülmektedir. Sayılan bu nedenlerden dolayı araştırmanın amacına ulaştığını söylemek mümkün olabilir.

Araştırmanın ulaştığı sonuca göre; eğitim örgütlerinde yönetim konu alanı, daha çok araştırma tezlerinde ele alınmaktadır. Araştırma tezlerinin sadece lisansüstü öğrencileri tarafından hazırlanması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Derleme çalışmalarının yayınlanmasında böyle bir sınırlama söz konusu değildir. Buna rağmen derleme sayısının ilgili konu alanında yayınlanan araştırma tezine göre az olması düşündürücü bir durumdur. Araştırma tezi kapsamında yayınlanan çalışmaların fazla olması, yüksek lisans öğrencilerinin eğitimde yönetim alanına daha çok ilgi göstermesi anlamına gelebilir. İlgili alanda yayınlanan tezlerde bütünlüğün sağlanabilmesi için makale sayısının artırılması gerektiği söylenebilir.

Araştırmanın ulaştığı bir diğer sonuca göre araştırmalar en fazla 2021 yılında yayınlanmıştır. 2014 yılından itibaren yönetim alanında yapılan araştırmaların sayısında sürekli bir artış görülmektedir. Yönetimin eğitim yönetimi alanında öneminin artmaya başlamasına paralel olarak araştırmacıların yönünün yönetim alanına doğru evrildiği söylenebilir. Bununla birlikte araştırmacıların yönetimi her yönüyle açıklamaya çalışma çabaları, yönetim alanındaki araştırmaların son dönemlerdeki yoğunluğu önemli oranda arttırmış olabilir. Son 10 yıllık süre zarfında eğitim örgütlerinde yönetim alanında yayınlanan ilk çalışmanın 2014 yılında yayınlanmış olması ise yönetim alanı adına düşündürücü bir durumdur. Yönetimde gelişimi ve değişimi ele alan böylesine önemli bir konunun geç araştırılmaya başlanmış olması, bilim insanlarının 2011-2014 yılları arasında konuya yeterli ilgiyi göstermemiş olmasıyla açıklanabilir.

Araştırmanın ulaştığı diğer bir sonuca göre; araştırmalarda örneklem alma yöntemi olarak en çok basit seçkisiz örneklem alma yöntemi kullanılmaktadır. Yine azımsanmayacak sayıda kolay ulaşılabilir örnekleme alma yöntemi de kullanılmıştır. Yine araştırmalarda 300-400 kişi arasında örneklem büyüklüğünün alınması araştırmaların önemli bir kısmının nicel yöntemle yapılmasıyla açıklanabilir bir durumdur. Araştırmaların genellikle öğretmenler ile yapılması kolay örnekleme alma yönteminin ortaya çıkmasında ve örneklem sayısının fazla olmasında etkili olmuş olabilir. Çünkü öğretmenlerin sayıca fazla olması ve kolay ulaşılabilir olmaları araştırmalardaki bu sonuca bağlanabilir. Ancak evrenin tamamına ulaşabilen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Yine de araştırmalarda çoğunlukla örneklem almayla ilgili gerekli bilgilerin çoğunlukla yer alması araştırmaları güvenilir kılabılır. Çünkü bilimsel araştırmalarda, çalışmanın aşamalarıyla ilgili bilgi verilmesi, araştırmaların güvenilirliği ve geçerliği açısından önemlidir (Kiral, 2020).

Araştırmaların çoğunlukla nicel desende yürütüldüğü görülmüştür. Bu durum, Türkiye'de yapılmış olan eğitim çalışmalarının önemli bir kısmının nicel karaktere sahip olmasıyla (Göktaş ve diğerleri, 2012) açıklanabilir. Karma desenlerin kullanıldığı çalışma sayısı ise çok azdır. İncelenen araştırmalarda nitel deseni kullanan herhangi bir araştırmaya ise rastlanmamıştır. Bu durum eğitim örgütlerinde yönetim alanının derinlemesine incelenmediği anlamını taşıyabilir. Nitel ve karma yöntemin nicel yöntemle göre nispeten Türkiye'deki literatürde yeni olması, nicel yöntemle alışmış araştırmacıların iyi bildiği yöntemi bırakıp hâkim olmadığı bir yöntemle çalışma yapmak istememesi veya nitel ve karma araştırmaların araştırmacıları daha fazla yoran bazı süreçler içermesi (Hatipoğlu, Özkan-Hıdıroğlu ve Tok, 2018) gibi bazı nedenlerden dolayı bu yöntemlerle yeteri kadar çalışma yapılmadığı söylenebilir.

Araştırmada ulaşılan diğer bir sonuca göre; yönetim alanında yapılan araştırmalarda, verilerin çoğunlukla ölçek yöntemiyle toplandığı görülmüştür. Nicel yöntemlerle yapılan çalışmaların sayısının fazla olması bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir. Bir başka nedeni ise diğer veri toplama yöntemlerine (görüşme, gözlem) göre farklı bölgelerden çok daha büyük gruplara hızlı uygulama olanağının olması ve maliyetinin daha düşük olması gibi avantaj sağlaması (Thomas, 1998) bununla birlikte toplanan verilerin analizinin görüşme yöntemiyle toplanan verilerin analizinden daha kolay olması araştırmalarda ölçeğin tercih edilmesine neden olabilir.

Araştırmalarda veri analizi yöntemi olarak en çok varyans analizi yöntemi kullanılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi ve Anova analiz teknikleri de sıkça kullanılmıştır. Bu sonuçların ortaya çıkmasında yönetimin alanının demografik değişkenlere göre değişip/değişmediğinin incelenmesiyle açıklanabilir. Bu sonuçlar, araştırmacıların öncelikle mevcut durumu ortaya koyma eğilimi içerisinde oldukları anlamını çıkarmaktadır. Bu sonuç önceden yapılmış olan bazı içerik analizi çalışmalarının sonuçlarıyla da örtüşmektedir (Doğan ve Tok, 2018; Koşar, Emre, Kılınç ve Koşar, 2017; Göktaş vd., 2012).

Araştırmanın sonuçları bütünsel olarak ele alındığında, eğitim örgütlerinde yönetim konu alanında yayınlanan makale ve tezlerin sayısının nicelik bakımından yetersiz olduğu görülmüştür. Nitekim ilgili alanda son 10 yıl içerisinde sadece 15 tez ve 10 makale yayınlanmıştır. Bu durum, eğitim yönetimi alanında çalışmalar yapan araştırmacıların eğitim örgütlerinde yönetim konu alanına gereken ilgiyi göstermediği şeklinde anlaşılmaktadır. Ancak bu durum kamu yönetimi alanında araştırma yapan araştırmacılar için geçerli değildir. Yönetimle ilgili yerel yönetimlerde ve kamu yönetimi alanlarında hem çok sayıda araştırma yapılmış hem de yönetim alanı farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. Bu nedenle tüm dünyada evrensel bir yönetim anlayışı olarak kabul edilen yönetim konu alanına, eğitim yönetimi alanında çalışmalar yapan araştırmacıların gereken önemi vermeleri ve bu alana yoğunlaşılması gerektiği söylenebilir.

Eğitim örgütlerinde yönetim alanında yayınlanan çalışmaların sadece nicel yöntemler kullanılarak araştırılması da dikkat çekici bir durumdur. Hâlbuki yönetim alanı bireyi, birey davranışlarını, bireylerin iş, eylem ve kararlarını, siyaseti ve yönetimdeki tüm aktörleri ilgilendiren geniş bir alan olduğu apaçık ortadadır. Böylesine geniş bir konu alanının yüzeysel değil de derinlemesine bir bakış açısıyla değerlendirilmesinin daha doğru olacağı düşünülmektedir. Yeni yapılacak çalışmalarda bu durumun göz ardı edilmemesi gerektiği söylenebilir.

Öneriler

- Eğitimde yönetim konu alanının derinlemesine araştırıldığı nitel yöntemlerin ve karma yöntemlerin kullanıldığı araştırmalar artırılabilir.
- Eğitimde yönetim alanında yurtdışında yapılmış olan araştırmaların da içerik analizleri yapılabilir.
- Eğitimde yönetim alanında erişime açık olmayan çalışmaların da dâhil olduğu yeni bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Akın, M. A. (2008). *Yerel yönetimlerde yeni bir yönetim anlayışı "yönetişim" ve çalışanların bu yeni yaklaşıma bakışı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi, Niğde.
- Aktan, C. ve Çoban H. (2006), "Kamu sektöründe iyi yönetim ilkeleri". www.canaktan.org sayfasından erişilmiştir. Erişim tarihi: 17.05.2022
- Atay, F. ve Kalfa, C. (2008). Yönetişim: Devlet toplum ilişkilerinde yeni bir aşama. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(3), 229-240.
- Backmen, E. & Trafford B. (2007). *Okulların demokratik yönetişimi*. Strasbourg: Avrupa Konseyi Yayınları.
- Bayramoğlu, S. (2018). *Yönetişim zihniyeti: Türkiye'de üst kurullar ve siyasal iktidarın dönüşümü*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Biçer, A. A. (2006). *İç kontrol sisteminin etkinliğini sağlamada iç denetimin rolü ve bir uygulama*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Bolat, S. (1996). Eğitim örgütlerinde iletişim: HÜ Eğitim Fakültesi uygulaması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (12), 75-80.
- Bursalıoğlu, Z. (2010). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çalık, C. ve Şehitoğlu E.T. (2006). Okul müdürlerinin insan kaynakları yönetim işlevlerini yerine getirebilme yeterlikleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 170, 94-109.
- Çelikten, M. (2001). Okul müdürlerinin değişim yönetimi becerileri. *Eğitim ve Bilim*, 26(19), 14-19.
- Doğan, H. ve Tok, T. N. (2018). Türkiye’de eğitim bilimleri alanında yayınlanan makalelerin incelenmesi: Eğitim ve Bilim Dergisi örneği. *Curr Res Educ*, 4(2), 94-109.
- Erdoğan, İ. (2000). *Okul yönetimi ve öğretim liderliği*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Ergün, M. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemleri, nitel araştırma* <http://www.egitim.aku.edu.tr/nitelarastirma.ppt#256,1>, adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 17.05.2022
- Eryılmaz, B. ve Biricikoğlu, H. (2011). Kamu yönetiminde hesap verebilirlik ve etik. *İş Ahlakı Dergisi*, 4(7), 19-45.
- Göktaş, Y., Hasançebi, F., Varışoğlu, B., Akçay, A., Bayrak, N., Baran, M., ve Sözbilir, M. (2012). Türkiye’deki eğitim araştırmalarında eğilimler: bir içerik analizi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 443-460.
- Gündoğan, E. (2007). *Katılımcı demokrasi bağlamında yönetim ve bağcılar belediyesi örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Gündoğan, E. (2010). Yönetişim: kavram, kuram ve boyutlar. M. Akif Çukurçayır, H. Tuğba Eroğlu, Hülya Eşki Uğuz (Editörler), *Yönetişim içinde*, (s.15-55), İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Gündüz, Y. ve Balyer, A. (2013). Gelecekte okul müdürlerinin gerçekleştirmeleri gereken roller. *Anadolu Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*. 13(3), 45-54.
- Hatipoğlu, G., Özkan Hıdıroğlu, Y. ve Tok, N. T. (2018). Türkiye’de eğitim yönetimi alanındaki makalelere yönelik bir içerik analizi. *Journal of Human Sciences*, 15(2), 1362-1380.
- Jan Kooiman, (1993). Social-Political Governance: Introduction. Jan Kooiman (Editor). In *Modern Governance*, London: London Sage Publications.
- Jessop, B. (1995). The regulation approach, governance and post-Fordism: alternative perspectives on economic and political change? *Economy and Society*, 24(3), 307-333.
- Kaya, Y. K. (1999). *Eğitim yönetimi kuram ve Türkiye’deki uygulama*. Ankara: Bilim Yayıncılık.
- Kayabaşı, Y. ve Cemaloğlu, N. (2007). Öğretmenlerin sınıflarında kullandıkları disiplin modellerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 149-170.
- Kiral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Koşar, D., Emre, E. R., Kılınç, A. Ç. ve Koşar, S. (2017). Öğretmen liderliğine ilişkin yapılan çalışmaların incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(7), 29-46.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2004). *Değer eğitimi*. Ankara: Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Yayını.
- Malkoç, E. (2006). Türk basınında truman doktrini ve türkiye’ye amerikan yardımları (1947-1950). *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları*, 1(9), 89-127.
- Osborne, D. and Gaebler, T. (1992). *Reinventing government: How the entrepreneurial spirit is transforming government*. London: Adison Wesley Public Comp.
- Özden, Y. (2013). *Eğitimde yeni değerler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Rhodes, R. (1997). *Understanding Governance: Policy Networks, Governance, Reflexivity, and Accountability*. Buckingham: Open University Press.

- Sever, D., Baldan, B., Hamzaj, Y. A., Tuğlu, B. ve Kabaoğlu, K. (2018). Kúreselleşme Sürecinde Eğitim Alanında Atılan Adımlar: Türkiye ve Eğitimde Başarılı Ülke Örnekleri. *Ilkogretim Online*, 17(3), 1583-1603.
- Stoker, G. (1998). Governance as theory: Five propositions. *International Social Science Journal*, 50(155), 17-28.
- Tekeli, İ. (1999). *Modernite aşılırken siyaset*. İstanbul: İmge Kitabevi.
- Thomas, A. (1988). *Çalışan annelerin suçluluk duygusu*. İstanbul: İstanbul Kültür Üniversitesi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel, M. (2000). Yönetişim kavramı üzerine. *Ankara Barosu Dergisi*, 58(3), 145-159
- Yüner, B. ve Burgaz, B. (2019). Okul yönetişimi ile okul iklimi arasındaki ilişkinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 44(199), 373-390.